

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Annala, H. & Myllymäki, S. (2020) KiVAKO - Kielivaranon vahvistaminen korkeakouluissa. TAMK-konferenssi – TAMK Conference 2020. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja, Erillisjulkaisuja, s. 58 - 66.

URL: <https://www.tamk.fi/documents/10181/60405/TAMK-konferenssi-2020.pdf>

7. KiVAKO - Kielivaranannon vahvistaminen korkeakouluissa

Henri Annala, lehtori, Pedagogiset ratkaisut/Kielet ja viestintä, Tampereen ammattikorkeakoulu

Sari Myllymäki, lehtori, Pedagogiset ratkaisut/Kielet ja viestintä, Tampereen ammattikorkeakoulu

Hankkeen nimi: Kielivaranannon vahvistaminen korkeakouluissa (KiVAKO)

Avainsanat: kielitaito, kieltenopetus, hanketyöskentely

Tiivistelmä

Tarkoituksemme on esitellä OKM:n rahoittama (3,3 M€) korkeakoulutuksen kehittämishanke KiVAKO (Kielivaranannon vahvistaminen korkeakouluissa). Hankkeessa kehitetään verkkoon opintotarjontaa Suomessa harvoin opetuille vieraille kielille (espanja, ranska, saksa, venäjä, italia, japani, kiina, korea, portugali, viittomakieli ja viro) + eTandemiin (vertaisoppiminen). Kielten osahankkeissa opintotarjontaa toteutetaan kielestä riippuen eri taitotasoilla. Verkko-opetus toteutetaan DigiCampus-hankkeen Moodle-alustalla, ja eTandem hyödyntää Tampereen yliopiston SCIL-opiskelijatiimien kehittämää UniTandem-sovellusta. Hankkeessa on mukana 26 korkeakoulua ja lähes 120 kielten opettajaa.

KiVAKO-hankkeen avulla pyritään hakemaan ratkaisuja suomalaisten heikkoon kielivaranantoon, koska kielten osaaminen on viime aikoina yksipuolistunut. Työelämän globalisaatio ja kasvava maahanmuutto on kuitenkin päinvastoin lisännyt tarvetta laajemmalle kielitaidolle. Englannin hyvä hallinta on nykyään perusvaatimus, mutta usein se ei yksistään enää riitä. Samaan aikaan koulutuksen

saama rahoitus on vähentynyt, joka on johtanut kielten kurssien vähenemiseen korkeakouluissa. Suomalaisilla korkeakouluopiskelijoilla on myös hyvin erilaiset mahdollisuudet opiskella kieliä, ja tämä näyttäytyy alueellisena epätasa-arvona. Tämän hankkeen kautta opiskelijoille annetaan mahdollisuus sekä aloittaa uuden kielen opiskelu, että jatkaa kieliopintoja. Verkkopohjainen kurssitarjonta tuo myös joustoa niille opiskelijoille, jotka päällekkäisen opetuksen tai työharjoittelun takia eivät voi osallistua kontaktiopetukseen.

Johdanto

Hanketyöskentely on nykyisessä työelämässä monella alalla varsin tavanomaista, ja viime vuosikymmeninä siitä on tullut myös enemmän tai vähemmän kiinteä osa korkeakouluopettajien toimenkuvaa. Kielten ja viestinnän saralla yksi suurimmista kotimaisista hankkeista viime aikoina on OKM:n kärkihanke KiVAKO (Kielivarannon vahvistaminen korkeakouluissa; KiVAKO!, 2019). TAMKista hankkeessa on mukana kuusi kieltenopettajaa: Emmanuel Abruquah ja Henri Annala työskentelevät eTandem-osahankkeessa, Anne Kerttula ja Sari Myllymäki saksan osahankkeessa, Riku-Matti Kinnunen ranskan osahankkeessa sekä Kirsi Saarinen hankkeen neuvottelukunnassa ja yhteyshenkilönä. Tässä artikkelissa käydään läpi tähänastista työtä KiVAKO-hankkeen parissa valikoitujen osahankkeiden näkökulmista.

KiVAKO hankkeena

KiVAKO-hankkeen taustalla on selkeästi identifioitu kaksinapainen asiointi, jota avataan laajemmin Riitta Pyykön (2017) selvityksessä Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Työelämän globalisaatio ja kasvava maahanmuutto on lisännyt yhteiskun-

nassamme tarvetta laajemmalle kielitaidolle. Monissa työtehtävissä englannin hyvä hallinta on perusvaatimus, eikä se yksistään useinkaan enää riitä. Samaan aikaan opiskelijoiden kielitaito on eri selvitysten mukaan yksipuolistunut ja koulutuksen saama rahoitus vähentynyt, mikä on johtanut erityisesti vapaasti valittavien kielten kurssien vähenemiseen korkeakouluissa. Tämä vaikutus korostuu erityisesti pienemmissä korkeakouluissa, mikä puolestaan asettaa suomalaiset korkeakouluopiskelijat keskenään hyvin epätasa-arvoiseen asemaan alueellisesti. TAMKin kielten opintotarjonnassa on tällä hetkellä suomen, englannin ja ruotsin kurssien lisäksi muutamia alkeistason kursseja saksassa, ranskassa ja venäjässä. Sellaisille opiskelijoille, jotka haluaisivat valmistautua tulevaan työuraansa kehittämällä taitojaan maailman suurimmissa ja tärkeimmissä kielissä kuten esimerkiksi kiina ja espanja, meillä ei ole tarjota yhtäkään kurssia. Tähän tilanteeseen KiVAKO pyrkii tarjoamaan ratkaisuja.

KiVAKO on OKM:n rahoittama (3,3 M€) hanke, jonka kesto on 2,5 vuotta (2018–2021). Hankkeessa työskentelee 116 kielten ja viestinnän ammattilaista 26 yliopistosta ja ammattikorkeakoulusta, ja sen tavoitteena on tarjota avoimia opintopolkuja vähemmän opiskelluissa vieraissa kielissä luomalla kaikille suomalaisille korkeakoulu-opiskelijoille avoimia verkko-opintoja aloittelijan tasolta edistyneeseen (CEFR: A1–C1; Council of Europe, 2019). Tämän lisäksi hankkeessa on tarkoitus kehittää monikielinen eTandem-vertaisoppimisalusta, työkaluja itsearviointiin ja aikaisemman osaamisen hyväksilukemiseen, sekä luoda kansallinen yhteistyöverkosto kielipedagogiikan kehittämiseksi korkeakoulutuksessa. Hankkeessa tuotetut verkkokurssit (kielet ja eTandem) tulevat saataville DigiCampuksen Moodleen (Digicampus, 2019). Kaikki

hankkeessa tuotetut materiaalit lisensoidaan Creative Commons -lisenssillä Attribution-NonCommercial-ShareAlike (CC BY-NC-SA; Creative Commons, 2019), mikä tarkoittaa että materiaaleja voi kopioida ja levittää edelleen vapaasti sekä muunnella, kunhan käyttö ei ole kaupallista ja lähde on mainittu asianmukaisesti.

eTandem-osahanke

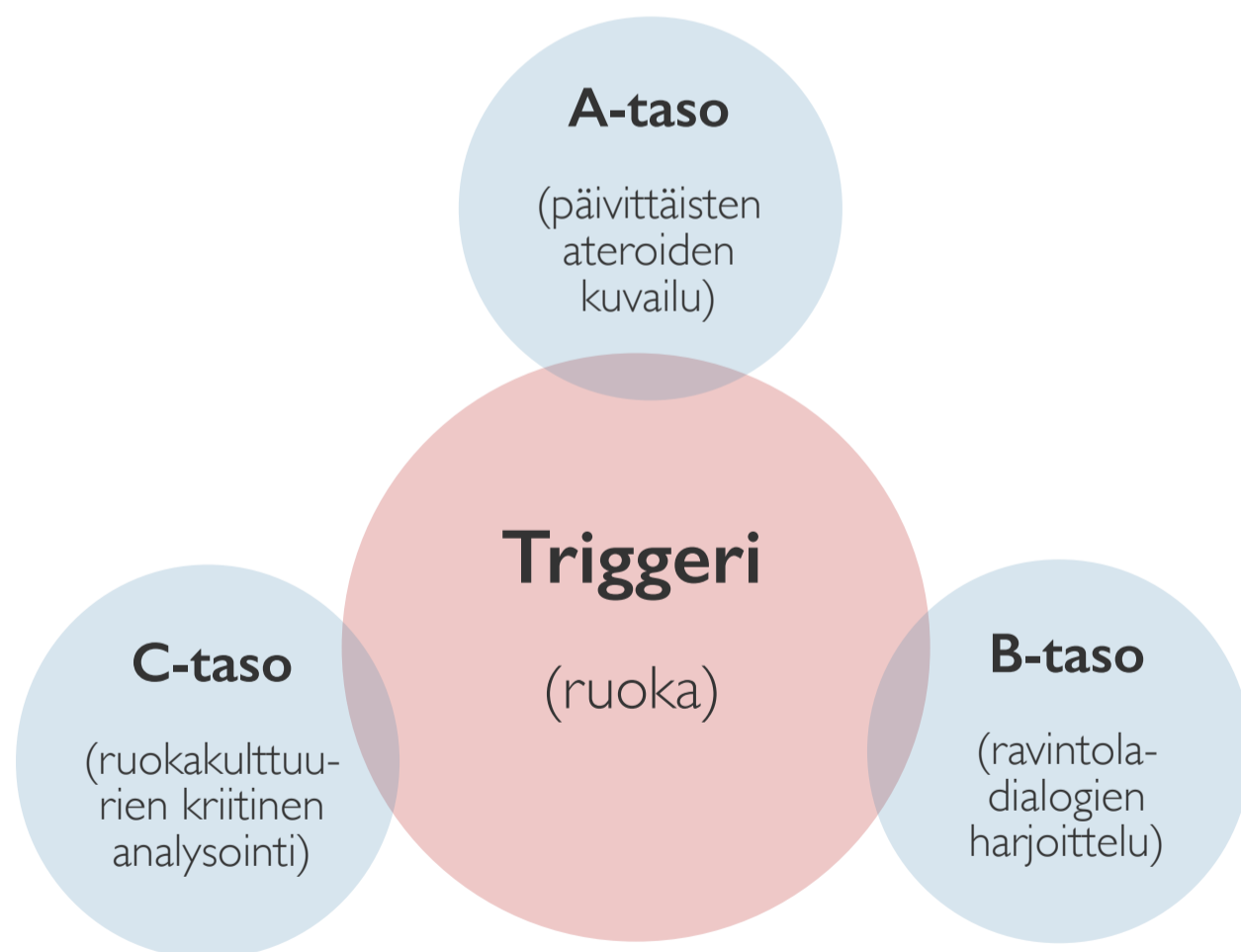
Yksi osahanke, missä TAMKin opettajia on mukana, on nimeltään eTandem. Tandem-opiskelun konsepti on kehitetty Saksassa 1960-luvulla (Wolff, 2018), ja sen ajatuksena on, että kaksi opiskelijaa opettaa vastavuoroisesti toisilleen omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tandemin edellytyksenä on, että opiskelija voi opettaa ainoastaan kieltä, jota puhuu äidinkielenään tai hyvin edistyneellä tasolla. Opettaminen tapahtuu hyvin vapaamuotoisesti eri aktiviteetteja hyödyntäen. Tyypillisesti tandem-opiskelu toimii erinomaisesti inklusiivisena siltana vaihto-opiskelijoiden ja paikallisten opiskelijoiden välillä. TAMKissa tandem-opiskelua on toteutettu jo useamman vuoden ajan Each One Teach One -kurssin avulla, josta on kirjoitettu tarkemmin vuoden 2016 TAMK-konferenssijulkaisussa (Annala, 2016). Oli siis varsin luonnollista, että tätä kurssia koordinoivat opettajat Henri Annala ja Emmanuel Abruquah ovat KIVAKOssa mukana kehittämässä eTandemia.

Ennen kuin opiskelija voi aloittaa eTandem-opiskelun, hänen täytyy löytää sopiva opiskelupartneri, jonka kielivalinnat (opetettava ja opiskeltava kieli) vastaavat käänteisesti hänen omia kielivalintojaan (esim. opiskelija A haluaa oppia japania ja voi opettaa ruotsia, ja opiskelija B haluaa oppia ruotsia ja voi opettaa japania, joten he voivat muodostaa parin). Jos opiskelijoita on satoja tai tuhansia, parien muodostaminen manuaalisesti on vähintäänkin

haasteellista. Tästä syystä eTandem-osahankkeessa todettiin varsin nopeasti, että tarvitaan jonkinlainen sivusto tai sovellus, joka yhdistää opiskelijat ja tarjoaa heille yhteydenpitovälineen. Tätä sovellusta on kehitetty Tampereen yliopistossa neljän eri opiskelijatiimin avulla osana SCILiä (Smart Campus Innovation Lab, 2019) sekä erästä projektikurssia.

Kun opiskelija löytää opiskelupartnerin, he valitsevat Moodlen tandem-alustalta kiinnostuksen kohteidensa mukaan oppimistehtäviä eli "triggereitä", joita he suorittavat yhdessä (3 triggeriä oppijan roolissa vastaa yhtä opintopistettä). Triggerit on laadittu eri aihealueista ja eri taitotasolle (katso kuvio 1). Suoritettuaan haluamansa triggerit, opiskelijat koostavat niiden tuotokset (esim. teksti, kuva, ääni, video) portfolioksi, jonka he palauttavat Moodleen kurssin koordinaattorin tarkistettavaksi.

KUVIO 1: Oppimistehtävän eli triggerin eri taitotasot

Saksan osahanke

KiVAKOssa on mukana yhteensä 11 kieltä, joista yhtenä saksa. Saksan osahankkeessa on mukana 23 osallistujaa ja se on osallistujamäärältään osahankkeista suurin. TAMKista tässä osahankkeessa ovat mukana Anne Kerttula ja Sari Myllymäki. Molemmat opettavat TAMKissa saksan kursseja tasolla A1–A2. Aikaisemmin TAMKissa on ollut tarjolla kursseja myös ylemmällä tasolla, mutta koska vapaaehtoisten kielten opiskelu on vähentynyt viimeisten kahden vuosikymmenen aikana todella paljon sekä yläkouluissa että lukioissa, ei ylemmän tason kursseille ole enää ollut juurikaan kysyntää.

Opetushallituksen tilastopalvelu Vipusen mukaan (Opetushallitus, 2019) vuonna 2018 yläkoululaisista 4,8 % opiskeli saksaa, joka oli suosituin B2-kieli. Lukiossa saksa B3-kielenä oli toisella sijalla ja opiskelijoita oli 4 %. Halukkaita olisi varmasti enemmän, mutta kaikissa kouluissa opetusryhmien minimioppilasmäärä ei täyty ja siten ryhmiä ei synny. Korkeakouluissa on yleensä tarjolla alkeiskursseja ja opiskelijoita riittää. Vähäinen jatkokurssien tarjonta on aiheuttanut ongelmia erityisesti vaihtoon haluaville. Esimerkiksi Saksassa kohdekoulut edellyttävät vaihto-opiskelijoilta B1–B2-tason kieliopintoja, jotta he pystyisivät osallistumaan myös saksankielisille kursseille.

KiVAKOn saksan kursseja tuotetaan tasoille A1, A2, B1 ja B2. Laaja-alainen kurssivalikoima antaa opiskelijoille mahdollisuuden opiskella kieltä haluamallaan tasolla ja edetä alkeista aina B2-tasolle asti – kaikki on vain omasta motivaatiosta kiinni. Sak-

san osahankkeessa opintoja tuotetaan yhteensä 24 opintopistettä tasoille A1–B2. Jokaisella tasolla on 6 moduuliteemaa ja jokainen moduuliteema on 1 op. Nämä yksittäiset moduulit linkittyvät toisiinsa ja muodostavat yhtenäisen jatkumon.

TAMKin opettajat ovat olleet mukana laatimassa B1-tason opintotarjontaa, jossa teema-alueina ovat olleet opiskelijavaihto, arki-tilanteet, harjoittelu, asiakaspalvelutilanteet, yritysvierailu sekä työ- ja opiskeluhyvinvointi. Näistä teema-alueista kolme ensimmäistä pilotoidaan keväällä 2020. TAMKin opettajat ovat työstäneet harjoitteluun liittyvää moduulia. Moduulin haluttiin autenttisuutta ja siksi sitä lähdettiin rakentamaan alusta lähtien omien opiskelijoiden harjoittelukokemuksiin perustuen. Opiskelijoita haastateltiin ja niiden perusteella kirjoitettiin tarinoita ja laadittiin tehtäviä. Vaihto-opiskelijat sekä -opettajat ovat puolestaan autta- neet kuullunymmärtämisten laadinnassa.

Syksyllä 2019 pilotoitiin A1-tason opintojakso. Lisäksi muuta- mat opettajat pilotoivat omissa kouluissaan jo etukäteen B1–B2- tason yksittäisiä moduuleja. Saksan osahankkeen työskentely on sujunut erittäin hyvin. Osahankkeessa on mukana opettajia, joilla on monipuolista osaamista ja ongelmakohtiin on löytynyt ratkai- su usein hyvin nopeasti. Eniten tuskastumista monille on aiheut- tanut digityökalujen haltuunotto, koska siihen on kulunut paljon työaikaa. Digimentoreilta on kuitenkin tähänkin ongelmaan saa- nut tukea yleensä melko nopeasti.

Ranskan osahanke

TAMKin opettajista Riku-Matti Kinnunen on mukana KiVAKOn ranskan osahankkeessa. Työskentely käynnistyi verkkaisesti ilman selkeää kieliryhmänkohtaista johtajaa. Osahanke jakaantui tästä syystä heti alussa kielitasojen mukaisiin alaryhmiin, mikä osoittautui toimivaksi ratkaisuksi. Samoin kuin saksan osahankkeessa, digityökalujen käyttö on osoittautunut hankkeen haasteellisimmaksi osaksi myös ranskan osahankkeella.

TAMK on ollut mukana 6 op:n A2-tason moduulin kehittämisessä, ja tätä moduulia pilotoidaan tänä keväänä. Materiaalien laadinnassa on ollut mukana sekä natiiviopettajia että -opiskelijoita, ja moduuli sisältää monipuolisia harjoituksia kielen eri osa-alueilta.

Yhteenveto

Kuten monesti hankkeiden parissa on tapana, tässäkin hankkeessa on tullut todistettua, että yhdessä on mahdollista saada enemmän aikaan ja paljon laadukkaammin kuin yksin. Korkeakouluissa painitaan hyvin samanlaisten haasteiden parissa, jolloin tarvittavat ratkaisutkin ovat samanlaisia, ja tästä syystä laajamittainen hanketyöskentely on varsin perusteltua yksinäisen puurtamisen sijaan. KiVAKOn suurimpia ilonaiheita on toistaiseksi ollut opiskelijoiden osallistaminen kehitystyöhön niin sovelluskehityksen kuin pilotoinnin ja palautteenannon kautta. KiVAKOn tulevaisuus näyttää siis kaikin puolin kivalta!

Lähteet:

Annala, H. 2016. Each One Teach One – Students as Teachers of Languages and Cultures. Teoksessa TAMK-konferenssi – TAMK Conference 2016. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/Muut/TAMK-Conference2016.pdf>

Council of Europe. 2019. Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/table-1-cefr-3.3-common-reference-levels-global-scale>

Creative Commons. 2019. Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 3.0 Ei sovitettu (CC BY-NC-SA 3.0). <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/deed.fi>

DigiCampus. 2019. DigiCampus. <http://digicampus.fi>

KiVAKO! 2019. KiVAKO! <http://www.kivako.fi/>

Opetushallitus. 2019. Englannin ylivoima jatkuu perusopetuksen oppilaiden kielivalinnoissa. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2019/englannin-ylivoima-jatkuu-perusopetuksen-oppilaiden-kielivalinnoissa>

Pyykkö, R. 2017. Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-535-8>

SCIL. 2019. Smart Campus Innovation Lab. <http://scil.tampere3.fi/fi/>

Wolff, J. 2018. History of TANDEM. <https://tandemcity.info/history-tandem/>